

Aluesuunnittelu / Henri Jutila

Uudenmaan ELY-keskus
kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

UUDELY/1157/2024

Lausunto Fingrid Oyj:n 400 kilovoltin voimajohtohanketta Anttila – Länsisalmi koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Uudenmaan ELY-keskus on pyytänyt Uudenmaan liitolta lausuntoa ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta koskien Fingrid Oyj:n 400 kilovoltin (kV) voimajohtohanketta Porvoon Anttilan ja Vantaan Länsisalmen välillä.

Hankkeen kuvaus

Fingrid Oyj suunnittelee uuden 400 kV voimajohtoyhteyden rakentamista Porvoon Anttilan ja Vantaan Länsisalmen sähköasemien välille. Rakennettavan voimajohtoyhteyden kokonaispituus on noin 20–22 km riippuen voimajohtoreittivaihtoehdosta.

Tarkasteltavat johtoreitit sijoittuvat Porvoon, Sipoon, Helsingin ja Vantaan alueille. Reittivaihtoehtoja on yhteensä noin 38 km, josta noin 31 km sijoittuu nykyisen voimajohdon rinnalle ja noin 7 km uuteen maastokäytävään. Johtoalueen leveys uudessa maastokäytävässä on noin 62 m ja nykyisen johdon rinnalle sijoituessaan johtokäytävä levenee noin 39–41 m.

YVA:ssa tarkastellaan kuutta reittivaihtoehtoa (VE). Reittivaihtoehdot on esitetty kartalla tämän lausunnon liitteessä 1.

- VE1: Anttila–Stormosskärret–Herrängarna–Lassängarna–Flyen–Igelträsket–Landbo–Länsisalmi
- VE2: Anttila–Stormosskärret–Herrängarna–Lassängarna–Flyen–Byträsk–Landbo–Länsisalmi
- VE3: Anttila–Stormosskärret–Herrängarna–Lassängarna–Flyen–Grannis–Vaakkola–Landbo–Länsisalmi
- VE4: Anttila–Stormosskärret–Lassängarna–Flyen–Igelträsket–Landbo–Länsisalmi
- VE5: Anttila–Stormosskärret–Lassängarna–Flyen–Byträsk–Landbo–Länsisalmi
- VE6: Anttila–Stormosskärret–Lassängarna–Flyen–Grannis–Vaakkola–Landbo–Länsisalmi

Hankkeen toteuttamatta jättäminen ei ole mahdollista, koska sähkönsiirtoa ei voida tulevaisuudessa hoitaa nykyisellä kantaverkolla ja jo päätetyillä verkkoinvestoinneilla ilman siirtokapasiteettirajoituksia tai käyttövarmuutta vaarantamatta.

Uudenmaan liiton lausunto

Hankealueella ovat voimassa 13.3.2023 lainvoiman saaneen Uusimaakaava 2050 -kaavakokonaisuuden Helsingin seudun vaihemaakuntakaava ja Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaava. Lisäksi hankealueella ovat voimassa Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava, Östersundomin alue -kaava sekä Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan tuulivoimaratkaisu.

Uudenmaan liiton näkemyksen mukaan maakuntakaavatilanne merkintöineen, määräyksineen ja yleisine suunnittelumääräyksineen on esitetty ja tulkittu YVA-ohjelmassa oikein ja riittävällä tavalla. Hankkeen suhdetta maakuntakaavaan arvioitaessa on huomattava, että maakuntakaavan voimajohtomerkintä mahdollistaa rinnakkaisia voimajohtorakenteita ja reittimuutoksia. Voimajohto puolestaan on infrastruktuurirakenne, jonka toteutus ei vaadi voimajohtomerkintää maakuntakaavassa eikä myöskään maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia lupia. Lunastuslaissakaan ei edellytetä, että johtolinjaus olisi merkitty kaavaan. Kaikkia voimajohtohankkeita ei ole mahdollista ottaa maakuntakaavoituksessa huomioon kaavoituksen ja hankkeiden aikataulujen erilaisuuden vuoksi, joten sähköjohdolle osoitettua aluevarausta ei edellytetä luvan myöntämisen edellytykseksi. Uudenmaan liitto kuitenkin muistuttaa, että lain mukaan alueella, jolla on voimassa maakuntakaava, voimajohdon toteutus ei saa vaikeuttaa maakuntakaavan toteutumista. Uudenmaan liiton näkemyksen mukaan hankkeen toteutus ei vaikeuta tai estä maakuntakaavan tavoitteiden toteutumista.

Hankealueella on voimassa useita yleis- ja osayleiskaavoja. Yleis- ja osayleiskaavat kattavat koko reitin Östersundomin aluetta lukuun ottamatta, mutta Östersundomissakin yleiskaavatyö on meneillään. Anttilan suunnittelualueen (sähköasema) ympärillä Porvoossa ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa eikä sitä ole myöskään tekeillä. Näin ollen Anttilassa maakuntakaavan ohjausvaikutus korostuu, vaikkakaan maakuntakaava ei säätele yksittäisiä rakennushankkeita. Johtoreitille osuu myös jonkin verran voimassa olevia sekä vireillä olevia asemakaavoja. Uudenmaan liitto katsoo, että hankkeen valmistelu tulee tehdä tiiviissä vuorovaikutuksessa kaikkien käynnissä olevien kaavojen valmistelutöiden kanssa. Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavoja sekä myös asemakaavoja, jos alueella ei ole voimassa olevaa yleis- tai osayleiskaavaa.

Alustavassa reittisuunnittelussa jo ennen hankkeen ennakoneuvottelua tehty reittivaihtoehtojen esikarsinta on tehty hyvin perustelluista syistä. Voimajohtoyhteydelle on esikarsinnan jälkeenkin jäänyt riittävästi vaihtoehtoisia reittejä arvioitavaksi. Tilanne tarjoaa siis hyvin mahdollisuuksia löytää pienimmän haitan vaihtoehto. Uudenmaan liiton näkemys on, että arvioitavia vaihtoehtoja on riittävästi ja ne ovat keskenään vertailukelpoisia. Kaikki vertailtavat vaihtoehdot vaikuttavat olevan maakuntakaavan näkökulmasta periaatteessa toteuttamiskelpoisia, mutta samalla niissä kaikissa on omat haasteensa, jotka tulee kuvata ja arvioida ympäristövaikutusten arviointiprosessissa. Arviointiohjelman kartat ja muu hanketta visuaalisesti kuvaava materiaali on kiitettävän monipuolista ja informatiivista, mikä auttaa hahmottamaan hankkeen haasteita ja vaihtoehtoja.

Uudenmaan liiton näkemyksen mukaan hankealueen ympäristön nykytilaa on YVA-ohjelmassa arvioitu olemassa olevan tiedon perusteella varsin monipuolisesti. Voimajohtohankkeen liittyminen muihin hankealueen läheisyydessä meneillään tai suunnitteilla oleviin hankkeisiin on puolestaan tunnistettu osin puutteellisesti.

Enemmän huomiota tulisi kiinnittää erityisesti Anttilan sähköaseman ympäristön suunnittelutilanteeseen. Alueeseen kohdistuu nykyisellään useita merkittäviä hankkeita, jotka tilankäytöllään kaikki osaltaan voivat uhata alueen kautta kulkevia maakuntakaavassakin osoitettuja ekologisia yhteyksiä. Näitä hankkeita ovat Fortumin Stormoskärretin datakeskushanke sähkönsiirtoineen, Itäradan vaihtoehtoiset linjaukset, Neste Oyj:n Anttila-Kilpilahti 2x400 kV voimajohtoyhteys sekä Fingridin Hausjärvi-Anttila 400 kV voimajohtoyhteys. Uudenmaan liitto painottaa, että näiden samaan alueeseen kohdistuvien hankkeiden yhteisvaikutusten arviointi YVA:n selostusvaiheessa on erittäin tärkeää.

Maakaapelien hyödyntäminen on YVA-ohjelmassa rajattu arvioinnin ulkopuolelle siihen liittyvien haasteiden vuoksi, joita ovat lähinnä käyttövarmuus, siirtokyky ja kustannukset. Kaapeloinnille on Uudenmaan liiton mielestä kuitenkin todellinen tarve tilankäytöllisesti ahtailla alueilla ja tällöin kaapelointiratkaisun korkeampiin kustannuksiin vetoaminen ei käy perusteeksi. Käyttövarmuus- ja siirtokykykysymykset ovat puolestaan teknisesti ratkaistavissa ja nimenomaan näistä ratkaisuista kaapeloinnin ilmajohtoa korkeampi kustannustaso suurelta osalta muodostuu. Ekologiset yhteydet vaativat aina häiriintymätöntä, mielellään metsäistä tilaa toimiakseen ja Anttilan sähköaseman ympäristössä tällaista tilaa on varsin niukalti käytettävissä. Tämän vuoksi Uudenmaan liitto kehottaa huolellisesti tutkimaan maakaapeloinnin hyödyntämisen mahdollisuudet Anttilan sähköaseman läheisyydessä niin tässä kuin muissakin kyseiseen sähköasemaan liittyvissä hankkeissa.

YVA-ohjelmassa on tunnistettu arvioitavien ympäristövaikutusten laaja kirjo kattavasti ja käytettäviä arviointimenetelmiä on kuvattu riittävällä tavalla. Uudenmaan liitto katsoo, että ohjelmassa esitettyä arvioinnin laajuutta voidaan näin ollen pitää lähtökohtaisesti riittävänä arviointiselostuksen laatimiselle.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on tunnistettu arvioinnin suorittamiseen tarvittavat lähtöaineistot varsin kattavasti, mutta Uudenmaan liitto haluaa tuoda arvioitsijoiden tietoon Uudenmaan liiton avoimet aineistot -palvelusta (<https://kartta.uudenmaanliitto.fi/portal/apps/experiencebuilder/experience/?id=8a80d8e683bc462298c165a8fd2ff7cd>) saatavilla olevan hiilensidonta-aineiston. Hiilensidonta-aineiston avulla voidaan arvioida johtoreitin toteuttamisen myötä menetettävän hiilinielun suuruutta. Samasta palvelusta saa käyttöönsä myös Uudenmaan liiton yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa laatiman Uudenmaan ekologiset verkostot Zonation-analyysin perusteella -aineiston. Tätä aineistoa kannattaa tarkastella yhdessä YVA-ohjelman lähdeluettelossa mainitun Suomen ympäristökeskuksen Zonation -aineiston kanssa. Aineistoissa on yhtäläisyyksiä, mutta myös eroja johtuen käytetyistä lähtöaineistoista sekä analyysin alueellisesta rajauksesta.

Arviointiohjelmassa viitataan sivulla 143 Kanta-Hämeen liiton aineistoihin. Viittaus lienee jäänne toisesta YVA-ohjelmasta ja on syytä poistaa.

Johtopäätökset

Uudenmaan liiton mielestä maakaapeloinnin hyödyntäminen Anttilan sähköaseman lähiympäristössä tulee sisällyttää arviointiin. Muilta osin Uudenmaan liitto katsoo, että ohjelmassa esitettyä arvioinnin laajuutta voidaan pitää riittävänä arviointiselostuksen laatimiselle.

Mari Siivola
aluesuunnittelun vastualueen johtaja

Jakelu

kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi
Uudenmaan liitto / Kirjaamo

Liite

Liite 1. Reittivaihtoehdot

Liite 1. Reittivaihtoehdot

